

ЯК ПОТРІБНО ПОВОДИТИ СЕБЕ В ЧАСІ СВЯТОГО ПРИЧАСТЯ?

- Заздалегідь, не перед самою Чашею, робимо на собі знак святого хреста; якщо причасників багато, то, щоб не заважати іншим, перехреститися потрібно завчасно;
- Руки складаємо хрестоподібно на грудях;
- Підійшовши до Чаші, називаємо своє ім'я (за бажанням);
- Широко відкриваємо уста та відхиляємо голову назад, при цьому не закриваємо очей, щоб не похитнутися і, щоб уникнути небезпеки опустити Святі Тайни;
- Уста можемо закривати тільки після того, як священник забере ложечку з уст;
- Облизувати ложечку не можна;
- Святі тайни треба споживати відразу; якщо є потреба, можна скористатися водою (запити);
- Можна скористатися рушничком, що його тримає священник, і витерти уста;
- Не можна торкатися Чаші руками і цілувати руку священника;
- Приступаючи до Святого Причастя, не цілуємо ікон ані перед, ані після Причастя.
- Варто знайти час, щоби прочитати подячні молитви після Святого Причастя, або у храмі, або ж вдома.

ЯК ПРИЧАЩАТИСЯ: СТОЯЧИ, ЧИ НАВКОЛИШКАХ?

Літургійно правильно приймати Святе Причастя стоячи. До такого способу приймання Святих Дарів нас закликає сам священник коли каже: «Зі страхом Божим і з вірою приступіть», а не прилякніть. Також після причастя диякон співає у подячній ектенії: «Прості прийнявши Божественних, Святих, пречистих,... Христових Тайн, достойно благодарім Господа». Слова «прості прийнявши» власне означають, що ми прийняли Святі Тайни в простій поставі, виправившись.

Чому стоячи? Відомо, що стояча постава є символом торжества, перемоги та радості. Натомість постава на колінах є знаком розкаяння, покаянства та жалю. Отже, Святе Причастя ми не повинні приймати з відчуттям розпуки чи розкаянності, бо каємося у Святій Сповіді, а Причастя приймаємо з трепетом, побожністю, вірою та зі страхом Божим, але одночасно з радістю, адже момент причастя на Службі Божій знаменує ніщо інше, як Воскресіння.

Однак варто пам'ятати також і про «другу сторону медалі». Є храми, де клякання під час Причастя стало вкоріненим звичаєм, тому важливо є поважати місцеві звичаї, і дбати, щоб наша поведінка у храмі не призвела до згіршення, чи до пустих суперечок, що часто виникають на цьому ґрунті. Ми повинні поводити себе так, як є заведено на тій чи іншій парафії, але завжди з благословення місцевого єпископа та пароха.

Буклет упорядкував
о. Йосафат Бойко, ВС
Парафія Святих Кирила і Методія
Згромадження Воплощеного Слова
Івано-Франківської Архієпархії УГКЦ
вул. Вербова, 32
76493 – Івано-Франківськ (Крихівці) – Україна
www.pkm.if.ua – josafatboyko@ive.org

ЧИ ДОЗВОЛЕНО ПРИЧАЩАТИСЯ ЖІНКАМ У ПЕРІОД МІСЯЧНОГО ОЧИЩЕННЯ?

У Старому Заповіті у євреїв, жінка, яка мала кровотечу, відділялася від громади, тому що всякий дотик до неї в цей час означав для них культову, молитовну нечистоту і, таким чином, вона могла осквернити храм (Лев 15, 19). У Новому Заповіті є інший погляд на це: ніяка тілесна нечистота не робить нас морально і молитовно нечистими. Створені Богом, говорить св. Атанасій Великий, ми «не маємо в собі нічого нечистого. Але оскверняємося тільки тоді, коли гріх чинимо». Отже, жінка в такі дні може причащатися, якщо чиста і вільна від гріха.

ЧИ ДОЗВОЛЕНО ПРИЧАЩАТИСЯ В РИМО-КАТОЛИЦЬКИХ ТА ПРАВОСЛАВНИХ ХРАМАХ?

«Католицькі служителі дозволено уділяють святі тайни тільки вірним католикам, які їх подібно дозволено приймають тільки від католицьких служителів» (ККСЦ Кан. 671 §1). Ми належимо до Католицької Церкви, тому приймати Святу Тайну Причастя, а також сповідатися в Римо-Католицьких церквах нам є дозволено, якщо немає можливості звернутися до священника нашого обряду.

Що стосується Православних Церков, то дозволено є приймати святе Причастя і Сповідь тільки в окремих випадках: «Якщо цього вимагає необхідність (небезпека смерті) або радить справжня духовна користь,... то вірним католикам, які фізично або морально не мають змоги звернутися до католицького служителя, дозволяється приймати святі тайни Покаяння, Євхаристії, та Єлеопомазання хворих від некатолицьких (православних) служителів...» (ККСЦ Кан. 671 §2).

ЩО ТАКЕ ДУХОВНЕ ПРИЧАСТЯ?

Розрізняємо два способи прийняття Христа в Євхаристії: **сакраментальний**, у якому ми реально приймаємо Тіло і Кров Ісуса Христа під видами хліба і вина і **духовний**. Людина у стані Божої благодаті (без гріха), яка фізично немає можливості прийняти Христа у Пресвятій Євхаристії, може молитовно єднатися із безкровною жертвою, яка щоденно відбувається на престолах світу і, таким чином, приймати Євхаристійного Христа в духовний спосіб, жертвуючи це поклоніння в певному намірі.

Духовно причащаються ті люди, що сповнені віри, яка при допомозі любові діє в них (Гал 5,6), живляться Небесним Хлібом, виявляючи бажання Його прийняти і з Ним поєднатися. Такі особи отримують дуже великі духовні користі.

Святий Альфонс Лігуорі молився так: «Ісусе, вірю, що Ти є присутній в Найсвятіших Тайнах; прийди до мого серця. Я пригортаю Тебе до свого серця, не відступаю від мене».

ЩО ТАКЕ ВІДВІДУВАННЯ ХРИСТА В ПРЕСВЯТІЙ ЄВХАРИСТІЇ?

«Христос присутній у Пресвятій Євхаристії не лише під час Служби Божої – від Перетворення до св. Причастя, але й пізніше, коли Пресвята Євхаристія зберігається в кивоті. Тобто Христос присутній не лише під час споживання Пресвятої Євхаристії, але і перед споживанням і після нього» (Триденційський Собор 13, 4). Усвідомлюючи цю завждиприсутність нашого Господа у всіх кивотах світу, ми повинні старатися, час від часу, відвідувати Христа у Святих Тайнах. Таке відвідування є одним з різновидів Поклоніння (Адорації) Святим Тайнам.

Святий Альфонс Лігуорі навчає: «Біля Найсвятіших Тайн сумні радіють, нерозумні розумнішають, слабкі стають сильнішими, убогі – багатшими. Тож ідімо до Христа. Пам'ятаймо, що Христос не залишить наших відвідин без нагороди».

СВЯТІ ОТЦІ ПРО ПРЕСВЯТУ ЄВХАРИСТІЮ

Св. Амвросій: «Якщо кожного разу, коли проливається Кров, вона проливається на відпущення гріхів, я повинен приймати її завжди, щоб вона завжди відпускала мої гріхи. Я, що завжди грішу, повинен завжди мати ліки».

Св. Василій Великий: «Коли хтось приступає до святого Причастя Тіла і Крові Христової не задумуючись над причиною, задля якої воно дається, той не має жодної користі. А хто негідно причащається, той осуджений».

Св. Іван Золотоустий: «Як багато людей сьогодні говорять: Я бажав би побачити Христове обличчя, образ, одяг, взуття! Ось, ти бачиш Його, дотикаєшся до Нього, споживаєш Його. Ти бажаєш бачити Його одяг, а Він дає тобі себе самого, і не тільки бачити, але й дотикатися, взивати і споживати. Тож ніхто не повинен приступати ані недбало, ані легкодушно, але всі з полум'яною любов'ю, з гарячим запалом і бадьорістю».

Св. Іван Золотоустий: «Скоріше віддам своє життя, ніж недостойного причащу Крові Господньої. Скоріше проллю власну кров, ніж причащу тією страшною Кров'ю того, кого не можна».

МОЛИТВА ПРИГОТУВАННЯ ДО СВЯТОГО ПРИЧАСТЯ

Вірую, Господи, і ісповідаю, що Ти — воістину Христос, Син Бoga живого, що прийшов у світ грішників спасти, з яких перший — я.

Вечері Твоїї тайної сьогодні, Сину Божий, мене, причасника, прийми, бо ворогам Твоїм тайни не повім і поцілунку не дам Тобі, як Юда, але, як розбійник, ісповідаю Тебе:

**Пом'яні мене, Господи, коли прийдеш — у царстві Твоєм.
Пом'яні мене, Владико, коли прийдеш — у царстві Твоєм.
Пом'яні мене, Святий, коли прийдеш — у царстві твоєм.**

Нехай не на суд і не на осудження буде мені причастя святих Твоїх Тайн, Господи, а на зцілення душі і тіла.

**Бже, будь милостивим до мене, грішного.
Бже, очисти мої гріхи і помилуй мене.
Без числа нагрівів я, Господи, прости мені.**

«Хто їсть Тіло Моє і Кров Мою п'є, той у Мені перебуває, а Я – в ньому»
(Ів 6,56)

ПРЕСВЯТЕ ТАІНСТВО ЄВХАРИСТІЇ

ХРИСТІЯНИН ПОВИНЕН ЗНАТИ

«Свята Євхаристія — це пребагате джерело всяких Божих благодатей, тож черпайте з нього для себе, батьків, рідні, села й Батьківщини»
(Митрополит Андрей Шептицький)

ПРО СВЯТІ ТАЇНСТВА ЗАГАЛЬНО

Слово «таїнство» (гр. μυστήριον (містеріон), лат. sacramentum) — означає приховану втаємничену річ. В церковному вжитку бере своє розуміння з грецької мови. Хоча це слово не вживалось у Новому Завіті, але Свята Церква використовує його для означення сили і благодаті, якими Господь обдаровує людину через видимі знаки. Отже, Свята Тайна чи Таїнство — це видимий знак невидимої Божої ласки. Таїнства Нового Закону установлені Христом, і їх є сім: Хрещення, Миропомазання, Євхаристія, Покаяння, Подружжя, Священство і Єлеопомазання. Святі Тайни охоплюють усі важливі хвилини життя християнина: завдяки їм християнське життя народжується й зростає, оздоровлюється й отримує дар місії. Євхаристія посідає головне і особливе місце як «Таїнство таїнств», тому каже св. Тома Аквінський: «Усі інші таїнства спрямовані до неї як до своєї мети» (пор. ККЦ, 1210-1211).

ЩО ТАКЕ СВЯТЕ ТАЇНСТВО ЄВХАРИСТІЇ? (ККЦ, 1324)

Пресвята Євхаристія чи святе Причастя — це Тіло і Кров Ісуса Христа під видами хліба і вина. «Пресвята Євхаристія — джерело і вершина всього християнського життя. Усі інші таїнства, як і всі церковні служіння та діла апостольства, пов'язані з Євхаристією і до неї спрямовані. Бо Євхаристія містить у собі весь духовний скарб Церкви, тобто Самого Христа — нашу Пасху».

ХТО, КОЛИ І ДЛЯ ЧОГО ВСТАНОВИВ СВЯТЕ ТАЇНСТВО ЄВХАРИСТІЇ?

ККЦ, 1323: «Наш Спаситель на Тайній Вечері, тієї ночі, коли Його було видано, встановив Євхаристійну Жертву Свого Тіла і Крові, щоб увічнити жертву Хреста впродовж віків, аж до Свого приходу».

ККЦ 1339: «Ісус вибрав час Пасхи, щоб сповнити те, що Він заповів у Капернаумі: дати Своїм учням Своє Тіло і Свою Кров: «І, взявши хліб, віддав хвалу, переломив, дав їм і мовив: «Це Мое Тіло, що за вас віддається. Чиніть це на Мій спомин». Так само чашу по вечері, кажучи: «Ця чаша – це Новий Завіт у Моїй крові, що за вас проливається» (Лк 22,7–20).

Христос доручив Церкві відправляти Євхаристію, приносити безкровну жертву на спомин його смерті і воскресіння. Це трапеза, в часі якої ми приймаємо Христа, як поживу для наших душ і, таким чином, отримуємо запоруку вічного життя.

ХТО МОЖЕ СЛУЖИТИ ЄВХАРИСТІЮ І ЩО ДЛЯ ЦЬОГО ПОТРІБНО?

«Тільки правосильно висвячені священники можуть головувати в Євхаристії та освячувати хліб і вино, щоб вони стали Тілом і Кров'ю Господа» (**ККЦ, 1411**). Священники і єпископи діють в Особі Ісуса Христа та від імені Церкви. Диякони беруть тіснішу участь у відправі Літургії, але самі не можуть цього робити.

Для відправи необхідно просфоро із звареного тіста, що складається тільки з пшеничного борошна, дріжджів і води та природне виноградне чисте вино, без додатків (пор. Кан. 89 §§2-3 ПП УГКЦ).

ЯК ВІДПРАВЛЯЮТЬ СВЯТУ ТАЙНУ ЄВХАРИСТІЇ?

Відправляти Євхаристію означає відправляти Божественну Літургію, яка складається з трьох частин: Проскомидії (священник приготує дари), Літургії Слова (читання і слухання Святого Письма) та Літургії Жертви (відправа жертви, що полягає в перетворенні хліба і вина на Тіло і Кров Христові через слова священнослужителя та саме Причастя).

ДЛЯ ЧОГО НАМ ПОТРІБНО ПРИЙМАТИ СВЯТЕ ПРИЧАСТЯ?

«Святе Причастя Тіла і Крові Христа збільшує єдність того, хто причащається, з Христом, відпускає йому легкі гріхи й охороняє від тяжких гріхів. Оскільки зміцнюються узи любові між Христом і тим, хто причащається, прийняття цього таїнства зміцнює єдність Церкви — містичного Тіла Христового», як про це говорить сам Ісус Христос: «Хто їсть Тіло Моє і Кров Мою п'є, той у Мені перебуває, а Я — в ньому» (Ів 6,56) (пор. ККЦ, 1416).

«Любов, яку Євхаристія запалює в нас, охороняє нас від майбутніх тяжких гріхів. Чим більше ми беремо участь у житті Христа і чим більше поглиблюємо приязнь з Ним, тим важче нам розірвати цю єдність з Ним через смертельний гріх. Євхаристія не призначена для прощення смертельних гріхів. Це належить до таїнства Примирення. Євхаристія — передовсім це таїнство тих, що перебувають у повній спільності з Церквою» (ККЦ, 1395).

ЯК ЧАСТО ПОТРІБНО ПРИЙМАТИ СВЯТЕ ПРИЧАСТЯ?

«Церква активно рекомендує вірним приймати святе Причастя кожного разу, коли вони беруть участь у відправі Євхаристії; Церква їх зобов'язує це робити щонайменше раз на рік» (ККЦ 1417).

«Місцеві ієрархи і парохі повинні дбати, щоб вірні були навчені обов'язку часто приймати Пресвяту Євхаристію, а особливо в неділі та свята, у пасхальний та різдвяний час та в небезпеці смерті. Вірні можуть приймати Пресвяту Євхаристію тільки один раз на день» (Кан. 90 ПП УГКЦ).

ЧИ МОЖНА ПРИЧАЩАТИСЯ КОЖНОГО ДНЯ?

Не те чи можна, а навпаки радо заохочується і є дуже добре причащатися щоденно. Ця практика щоденного святого Причастя тривала в Церкві до V століття. Згодом цей гарний звичай занепадав під впливом відчуття негідності. Святий Іоанн Золотоустий докоряє тим, які, будучи на святій Літургії, не причащаються: «Надармо приноситься повседенна Жертва, надармо стоїмо при престолі, а ніхто не приступає до святого причастя... Як можна бути на Літургії і не приймати святих Тайн?» (Гомілія 3, на послання до ефесян).

ЧИ ТРЕБА СПОВІДАТИСЯ ПЕРЕД КОЖНИМ СВЯТИМ ПРИЧАСТЯМ?

До частого чи навіть і щоденного Причастя не потрібно сповідатися кожного разу. Малі провини не є перешкодою до Святого Причастя, якщо при цьому причасник збуджує в собі щирий жаль за гріхи. Тим, хто причащається часто, добре би було принаймні раз на місяць приступати до Святої Сповіді.

ЯКІ Є УМОВИ ГІДНОГО ПРИЙНЯТТЯ СВЯТОГО ПРИЧАСТЯ?

1. ПЕРЕБУВАТИ У СТАНІ БЛАГОДАТІ – НЕ МАТИ ВАЖКОГО ГРІХА

«Той, хто хоче прийняти Христа у євхаристійному Причасті, повинен бути в стані благодаті. Якщо людина свідомо, що вчинила смертельний гріх, вона не повинна приступати до Євхаристії, не отримавши попередньо відпущення гріхів у таїнстві Покаяння» (ККЦ, 1415).

«Тому, хто буде їсти хліб або пити чашу Господню недостойно, буде винний за Тіло і Кров Господню. Хай, отже, кожний випробує себе самого і тоді їсть цей хліб і п'є цю чашу. Бо той, хто їсть і п'є, не розрізняючи Господнього Тіла, суд собі їсть і п'є» (1 Кор 11, 27-29).

«Істинно, істинно кажу вам: якщо не споживатимете Тіла Людського Сина й не питимете Його Кров, не матимете життя в собі» (Ів 6,53).

Хто свідомий тяжкого гріха, повинен приступити спочатку до Сповіді, а відтак причащатися.

2. УСВІДОМЛЮВАТИ, КОГО МИ ПРИЙМАЄМО У СВЯТОМУ ПРИЧАСТІ

«У Євхаристії перебувають «правдиво, дійсно і сутнісно, Тіло і Кров, поєднані з душею і Божеством Господа нашого Ісуса Христа, а отже, цілий Христос... Ця присутність називається реальною (realis), не винятково, ніби всі інші присутності не є «реальними», а передусім тому, що вона є сутнісною (substantialis) і через неї Христос, Богочоловік, присутній абсолютно цілий і цілісний» (ККЦ, 1374).

«Христос стає присутнім у цьому таїнстві через перетворення хліба і вина в Тіло і Кров Христа. Отці Церкви твердо висловлювали віру Церкви в дієвість Христового Слова і дії Святого Духа для здійснення цього перетворення. Так, св. Іван Золотоустий говорить: «То не людина чинить, що принесені дари стають Тілом і Кров'ю Христа, а Сам Христос, що був розп'ятий за нас. Священник, що вимовляє ці слова, представляє Христа, але сила і благодать — від Бога. «Це є Тіло Моє», — каже Він. Це слово перетворює принесені дари» (ККЦ 1375).

«Присутність справжнього Тіла Христового і справжньої Крові Христової у цьому таїнстві не можна зрозуміти з допомогою чуттів, а тільки єдиною вірою, що спирається на авторитет Бога» (Св. Тома Аквінський).

Християни вірять і вірили від початку, що під видами хліба і вина присутнє Тіло і Кров Ісуса Христа, хоч на вигляд і на смак Святі Тайни є як звичайний хліб і звичайне вино.

3. ДОТРИМАТИСЬ ЄВХАРИСТІЙНОГО ПОСТУ

«Щоб належно приготуватися до прийняття цього таїнства, вірні повинні дотримуватися посту, приписаного своєю Церквою» (ККЦ 1387), тобто щонайменше одну годину перед Святою Літургією, вода і ліки не порушують посту. Але Церква заохочує вірних до глибшої молитви і строгішого посту, а навіть і натще (пор. Кан. 93 ПП УГКЦ).

ЯК ПОТРІБНО СЕБЕ ГОТУВАТИ ДО СВЯТОГО ПРИЧАСТЯ?

- Постом, молитвою та ділами милосердя для ближніх;
- Примирившись з ближніми (родиною, сусідами...);
- Збуджувати жаль за скоєні гріхи;
- Іспитувати совість відносно присутності гріха;
- Зберігати мовчанку та не розглядатися по церкві;
- Мати пристойний і гідний зовнішній вигляд (скромний одяг та культурну поставу тіла);
- Вчасно (не запізнюватися) приходити до храму на Службу Божу.

ХТО НЕ МОЖЕ ПРИЙМАТИ СВЯТОГО ПРИЧАСТЯ?

Не можуть приймати неохрещені. Звичайно, найперше той хто хоче приступити до святого Причастя повинен бути охрещеним, оскільки Свята Тайна Хрещення є дверима для всіх Святих Тайн, без якої неможливо прийняти інші святі Тайни. Святий Юстин (+166) каже: «Нікому іншому не дозволено брати участі в Євхаристії, як тільки тому, хто вірує в істину нашого вчення і омився у Святій Хрещенні».

Не можуть приймати святе Причастя також ті, хто є в стані важкого гріха. Важкий гріх є тоді, коли людина переступає Божу або Церковну заповідь у чомусь дуже важливому, при цьому перебуває у повній свідомості та добровільності.

Не може приступати до Святих Тайн той, хто привселюдно, публічно поводить себе недостойно (пор. ККЦ, 712). Ця заборона у Канонічному праві найперше стосується тих вірних, які живуть «на віру», нехтуючи Святим Таїнством Подружжя, або тих, хто розвівся та співживе з іншою стороною у стані гріха.

ЧИ ДОЗВОЛЕНО ПРИЙМАТИ ПРИЧАСТЯ МАЛИМ ДІТАМ?

Приймати Причастя малим дітям без потреби сповіді у нашій Церкві є дозволене.

«Сакраментальне впровадження в таїнство спасіння звершується прийняттям Пресвятої Євхаристії, тому Пресвята Євхаристія повинна уділятися після Хрещення і Миропомазання якнайскоріше згідно з приписом партикулярного права власної Церкви свого права» (ККЦ Кан. 697).

«Євхаристія — це хліб життя, і дітей треба постійно ним годувати від часу хрещення, щоб вони духовно зростали. Спосіб їхньої участі у Євхаристії відповідає їхній спроможності: спочатку він буде відрізнятися від того способу, що в дорослих, неминуче менш свідомо і менш раціонально, але поступово буде розвиватися через благодать і педагогіку таїнства, зростаючи аж до «звершеності мужа, до міри повного зросту повноти Христа» (Еф 4, 13) (Конгрегація у справах Східних Церков: «Інструкція застос. літург. приписів ККЦ»)

Будучи відповідальними за духовний стан дітей, батьки найперше повинні дати їм приклад доброго християнського життя, а, отже, і приступати до Святих Таїнств Покаяння і Євхаристії. До відповідальності батьків належить подбати, щоб діти спожили Святе Причастя і поводитися якнайчемніше, а також щоб діти поступово вивчали правди віри, пізнавали Бога та брали участь у різноманітних церковних заходах для дітей.